

B.A. SEM – 3 GUJARATI CORE &
ELECTIVE 201

સાહિત્યસ્વરૂપ : નિબંધ
'નિરાવૃત્ત' – પ્રવીણ દરજી

ગુજરાતી સાહિત્યમાં નિબંધનું સ્વરૂપ
ગુજરાતી સાહિત્યમાં નિબંધ સ્વરૂપનો
ઉદ્ભવ અને વિકાસ

નિબંધનું સ્વરૂપ

- લક્ષણો
- ૧. આકારસૌષ્ઠવ
- ૨. ઔપચારિકતા વિનાની મુક્તતા
- ૩. વિષયવસ્તુ
- ૪. લેખકનું વ્યક્તિત્વ
- ૫. શૈલી
- ૬. કલ્પના અને અવલોકન
- ૭. મૌલિકતા
- ૮. અસરકારક આરંભ અને પૂર્વયોજના

ગુજરાતી સાહિત્યમાં નિબંધ

- નર્મદ – ‘મંડળી મળવાથી થતા લાભ’
- નવલરામ
- મન:સુખરામ ત્રિપાઠી
- મણિલાલ નભુભાઈ, રમણભાઈ નીલકંઠ અને આનંદશંકર ધ્રુવ
- નરસિંહરાવ દિવેટિયા
- બળવંતરાય ઠાકોર
- મોહનદાસ કરમચંદ ગાંધી
- કિશોરલાલ મશરૂવાલા

ગુજરાતી સાહિત્યમાં નિબંધ

- કાકાસાહેબ કાલેલકર
- કનૈયાલાલ મુનશી
- ધૂમકેતુ
- રામનારાયણ વિશ્વનાથ પાઠક – ‘સ્વૈરવિહારી’
- વિજયરાય વૈદ્ય
- વિશ્વનાથ મ. ભટ્ટ અને વિષ્ણુપ્રસાદ ત્રિવેદી
- ઉમાશંકર જોશી
- સુરેશ જોષી

ગુજરાતી સાહિત્યમાં નિબંધ

- ચંદ્રકાન્ત શેઠ
- ગુણવંત શાહ
- ભોળાભાઈ પટેલ
- અનિરુદ્ધ બ્રહ્મભટ્ટ
- રઘુવીર ચૌધરી
- અન્ય લેખકો – વાડીલાલ ડગલી, જ્યોતિન્દ્ર દવે, બકુલ ત્રિપાઠી, ભગવતીકુમાર શર્મા.

‘નિરાવૃત્ત’ સંપાદક :- પ્રવીણ દરજી (પ્રવીણ દરજીના કેટલાક લલિત નિબંધો)

- ડિવાઈન પબ્લીકેશન્સ, અમદાવાદ.
- પ્રથમ આવૃત્તિ – સપ્ટેમ્બર, 2007
- સંગ્રહના કુલ નિબંધોની સંખ્યા – 41
- અભ્યાસક્રમમાં સમાવિષ્ટ નિબંધો - 25

અભ્યાસક્રમમાં સમાવિષ્ટ રૂપ નિબંધો

૧. 'ઓરડો' ૨. 'ડિપોટી સાહેબ' ૩. 'ટેશન' ૪. 'ડગલો'
૫. 'ફળિયું' ૬. 'મહા' ૭. 'હું, હું જળ છું'
૮. 'પશવો પાણીવાળો' ૯. 'શબ્દો..શબ્દો..શબ્દો..'
૧૦. 'સમય' ૧૧. 'કૃષ્ણ..કૃષ્ણ..કૃષ્ણ..' ૧૨. 'ખિસકોલીઓ'
૧૩. 'બધું જ યાદ છે !' ૧૪. 'લીન છું..મારામાં, તમારામાં !'
૧૫. 'હીરજી ગોપાળ અને છેવટની વાચના'
૧૬. 'જૂનું મેજ અને..' ૧૭. 'લો, વરસાદ ભેટ આપું છું !'
૧૮. 'કોણ છે રાધા, તું ?' ૧૯. 'રસ્તાઓ..રસ્તાઓ..'
૨૦. 'અહો ! વૈભવશાળી કાન' ૨૧. 'બાનો વાડો'
૨૨. 'ચાલો, ઈથાકાની સફરે' ૨૩. 'સગડી પાસે'
૨૪. 'નિરાવૃત્ત ક્ષણો' ૨૫. 'ધરમશાળા'